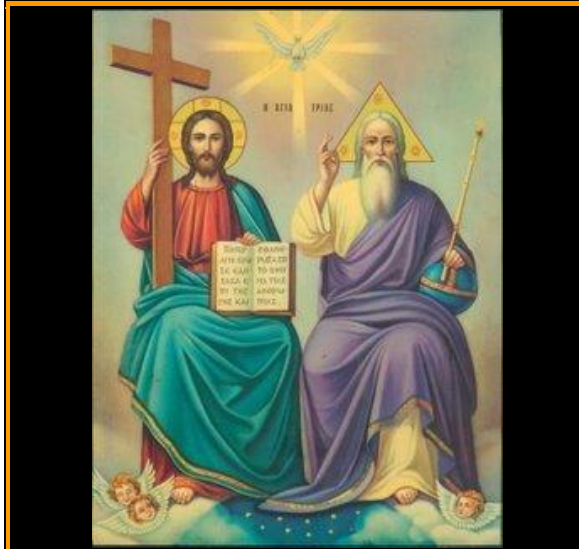

Η ΑΓΙΑ ΤΡΙΑΔΑ

Ο δεύτερος τύπος απεικόνισης
της Αγίας Τριάδος

Η ΑΓΙΑ ΤΡΙΑΔΑ

Με τον όρο Αγία Τριάδα εννοείται το χριστιανικό δόγμα που περιγράφει την πίστη σε έναν τρισυπόστατο Θεό. Οι τρεις υποστάσεις ή πρόσωπα της Τριάδος είναι ο **Πατήρ**, ο **Υιός** και το **Άγιο Πνεύμα**, τα οποία είναι αδιαίρετα και ομοούσια κατά τη θεότητα, έχουν την ίδια Θεία ουσία, την ίδια δύναμη, δόξα και ενέργεια.

Ο ΘΕΟΣ ΩΣ ΤΡΙΣΥΠΟΣΤΑΤΗ ΜΟΝΑΔΑ

Το τριαδικό δόγμα, που είναι μυστήριο ασύλληπτο από το ανθρώπινο πνεύμα, διατυπώνεται συνοπτικά ως εξής:

Ο Θεός είναι ένας και μόνος κατά την ουσία ή φύση, αλλά τριαδικός κατά τα πρόσωπα ή τις υποστάσεις, Πατήρ, Υιός και Άγιο Πνεύμα. Ο Θεός, δηλαδή, είναι τρισυπόστατος. Οι τρεις αυτές υποστάσεις δεν πρέπει να θεωρηθούν σαν απλές όψεις ή μορφές της θεότητας, ώστε ο ένας Θεός να αποκαλύπτεται άλλοτε ως Πατέρας, άλλοτε ως Υιός και άλλοτε ως Άγιο Πνεύμα. Ούτε πάλι τα πρόσωπα αυτά είναι από διαφορετική ουσία ώστε να υπάρχουν τρεις Θεοί. Μία

και μόνη Θεία ουσία και Θεότητα υπάρχει, άναρχη, άκτιστη (αδημιούργητη), άϋλη, αμετάβλητη, αδιαίρετη, παντοδύναμη, τέλεια. Συγχρόνως όμως ολόκληρη η μία Θεία ουσία υπάρχει στα τρία θεία πρόσωπα, χωρίς σύγχυση και χωρίς διαίρεση. Ούτε, λοιπόν, τρεις θεοί υπάρχουν, ούτε τα τρία πρόσωπα συγχέονται σε ένα. Και ενώ είναι και τα τρία πρόσωπα ομοούσια και έχουν τις ίδιες ιδιότητες διακρίνονται το ένα από το άλλο σε τούτο: Ο Πατέρας είναι αγέννητος, ο Υιός γεννάται από τον Πατέρα και το Άγιο Πνεύμα εκπορεύεται από τον Πατέρα αιωνίως. Σε κάθε ενέργεια του Θεού προς τα έξω, δηλαδή προς τον κόσμο, συμμετέχουν και τα τρία πρόσωπα, αλλά το καθένα με τη δική του τάξη.

Πιο αναλυτικά ο τριαδικός Θεός περιγράφεται ως "Τρισυπόστατη Μονάδα" η οποία φανερώνεται με ενέργειες και έργα στην κτίση και την ιστορία. Έχει μεν τρία πρόσωπα, αλλά αυτά τα τρία πρόσωπα δεν αποτελούν τρεις χωριστούς Θεούς, αλλιώς ο Χριστιανισμός δε θα ήταν μονοθεϊστική αλλά τριθεϊστική θρησκεία. Κατά το δόγμα, ο λόγος που ο τριαδικός Θεός είναι ένας αν και με τρεις υποστάσεις είναι η απουσία χώρου και χρόνου. Επειδή όμως ο χώρος και ο χρόνος είναι δημιουργήματα του Θεού, ο Θεός δεν υπόκειται σε αυτούς, καθώς ουδεμία σχέση υπάρχει μεταξύ κτιστού και ακτίστου. Έτσι έχουμε το μυστήριο (ακατάληπτο για τους ανθρώπους) της Τρισυπόστατης Μονάδας.

Ο Ένας και Μοναδικός Θεός έχει τρεις υποστάσεις ή πρόσωπα, ο Πατήρ, ο Υιός και το Άγιο Πνεύμα. Ο Πατήρ αποτελεί την Αιτία της Θεότητας.

Τα τρία πρόσωπα αυτά ή αλλιώς υποστάσεις, έχουν μοναδικές και αμεταβίβαστες ιδιότητες που προκύπτουν από τις αιώνιες (χωρίς χρονική αρχή) σχέσεις τους. Ταυτόχρονα έχουν μία ουσία ή φύση, αλλά κάθε μία από αυτές ως υπόσταση δεν ταυτίζεται με την ουσία της θεότητας και έτσι "ο Πατήρ είναι η αιτία της υπάρξεως των υποστάσεων του Υιού και του Αγίου Πνεύματος, αλλά όχι και της ουσίας και των ενεργειών αυτών, με τα οποία κοινωνεί.

Η Αγία Τριάδα για την οποιαδήποτε ανθρώπινη ύπαρξη αδύνατο να κατανοηθεί πλήρως, πόσο μάλλον να εξηγηθεί. Ο Θεός είναι απείρως μεγαλύτερος από μας, επομένως, δεν χρειάζεται να περιμένουμε να είμαστε σε θέση να τον κατανοήσουμε πλήρως. Η Βίβλος διδάσκει ότι ο Πατέρας είναι Θεός, ότι ο Υιός είναι Θεός και ότι το Άγιο Πνεύμα είναι Θεός. Αν και μπορούμε να κατανοήσουμε κάποιες σχέσεις μεταξύ των διαφορετικών προσώπων της Αγίας Τριάδας, εν τούτοις η Αγία Τριάδα είναι ακατανόητη στον ανθρώπινο νου. Όμως, αυτό δεν σημαίνει ότι εκείνο δεν είναι αλήθεια ή ότι δεν βασίζεται στη διδασκαλία της Βίβλου.

Η λέξη «Τριάδα» δεν χρησιμοποιείται στην Αγία Γραφή. Αυτός ο όρος χρησιμοποιείται στην προσπάθεια να περιγραφεί ο Τριαδικός Θεός, το γεγονός ότι υπάρχουν τρία συνυπάρχοντα, αιώνια πρόσωπα που αποτελούν το Θεό. Η Αγία Τριάδα είναι ένας Θεός σε τρία πρόσωπα. Δεν υπάρχει τίποτα λανθασμένο αν χρησιμοποιηθεί ο όρος «Τριάδα» αν και αυτή η λέξη δεν απαντάται στη Βίβλο.

Στην εκκλησιαστική ιστορία, η ταυτότητα της ουσίας και η διάκρισή της σε Τρία Πρόσωπα οδήγησε συχνά σε αιρετικές ερμηνείες.

Η ΣΧΕΣΗ ΤΩΝ ΠΡΟΣΩΠΩΝ

Η αιώνια σχέση των τριών προσώπων ή υποστάσεων αποσαφηνίζεται με τρεις βασικές προϋποθέσεις:

- α. Αίτιο του τρόπου ύπαρξης της Τριάδας καθαυτής είναι μόνο ο Πατέρας,
- β. Ο Πατέρας γεννά τον Υιό και εκπορεύει το Άγιο Πνεύμα χωρίς όμως να υπάρχει χρονική διαφορά ύπαρξης των τριών,
- γ. Οι τρεις υποστάσεις (ή αλλιώς, πρόσωπα), υπάρχουν άχρονα και αιώνια ως εκδήλωση μιας ουσίας και φύσης.

Αυτό σημαίνει ότι στην Αγία Τριάδα υπάρχει:

- α. Ένα αίτιο,

- β. Ταυτότητα ουσίας (τα πρόσωπα είναι ομοούσια), και
- γ. Ετερότητα των υποστάσεων ή προσώπων.

Το ένα αίτιο και η μία ουσία εξηγούν το γιατί ο Θεός είναι ένας και η ετερότητα των υποστάσεων εξηγεί το γιατί ο Θεός είναι τριουπόστατος. Έτσι στην ορθόδοξη θεολογία γίνεται αντιληπτό πως έχουμε διαχωρισμό κοινών ιδιοτήτων και ακοινωνήτων, με τις κοινές να βρίσκονται πλήρως και στις τρεις υποστάσεις όπως η ενέργεια, η βούληση και των ακοινωνήτων δηλαδή των χαρακτηριστικών που εμπεριέχονται μόνο σε κάθε μια υπόσταση αποκλειστικώς όπως το αναίτιο, το αίτιο δια του γεννάσθαι, το αίτιο δια του εκπορεύεσθαι, το αγέννητο, το γεννητό, το εκπορευτό. Γι αυτό και οι υποστατικές ιδιότητες ονομάζονται και τρόποι υπάρξεως του Θεού.

Η ετερότητα των υποστάσεων

Την ετερότητα των υποστάσεων συνιστά το γεγονός ότι:

- α. Ο Πατέρας είναι αγέννητος
- β. Ο Υιός γεννάται από τον Πατέρα (άχρονα)
- γ. Το Άγιο Πνεύμα εκπορεύεται από τον Πατέρα.

Οι παραπάνω ιδιότητες, ονομάζονται "υποστατικά ιδιώματα" και κάθε ιδίωμα ανήκει στην ιδιαίτερη υπόσταση και μόνο.

Κάθε Πρόσωπο, στην επαφή του με τον κόσμο και την ιστορία, δηλαδή στα πλαίσια της Θείας Οικονομίας, επιτελεί ένα ιδιαίτερο έργο:

- α. Ο Πατέρας, πραγματώνει τη δημιουργική και απολυτρωτική ενέργεια, είναι η αρχική αιτία,
- β. Ο Υιός πραγματώνει το έργο της φανέρωσης, της άσαρκτης και της ένσαρκης παρουσίας του στην κτίση και την ιστορία για τη σωτηρία του ανθρώπου,
- γ. Το Άγιο Πνεύμα διενεργεί την τελείωση του δημιουργικού και απολυτρωτικού έργου.

Η Αγία Τριάδα αποτελεί για τον Χριστιανισμό την αρχετυπική κοινότητα μεταξύ προσώπων, στην οποία η αγάπη είναι όχι απλά στοιχείο, αλλά το ίδιο το αίτιο της ύπαρξής της (πλην του Πατέρα, ο

οποίος δεν έχει αρχή και αιτία).

Ως προς την αιώνια και χωρίς αρχή σχέση των προσώπων της Αγίας Τριάδας για την Ορθόδοξη θεολογία είναι σημαντική η διαμάχη με τους δυτικούς θεολόγους για το ζήτημα του Filioque. Κατά τη διατύπωση αυτή του Συμβόλου της Πίστεως, το Άγιο Πνεύμα εκπορεύεται και εκ του Υιού. Για το ορθόδοξο όμως δόγμα το μοναδικό αίτιο της ύπαρξης του Υιού και του Αγίου Πνεύματος είναι το πρόσωπο του Θεού Πατέρα. Ο Υιός μπορεί να πέμπει το Πνεύμα στην Θεία Οικονομία, δεν μπορεί όμως ποτέ το Πνεύμα να εκπορεύεται από αυτόν, ο Υιός να αποτελεί δηλαδή την αιτία της ύπαρξης του Πνεύματος.

Η Ορθόδοξη Εκκλησία με το Σύμβολο της Πίστεως ή σύμβολο της Νίκαιας-Κωνσταντινούπολης, τα 7 πρώτα άρθρα του θεσπίστηκαν στην Α' Οικουμενική Σύνοδο, που έγινε το 325 μ.Χ. στη Νίκαια της Βιθυνίας ενώ τα υπόλοιπα 5 άρθρα ολοκληρώθηκαν στη Β' Οικουμενική Σύνοδο, που έγινε το 381 μ.Χ. στην Κωνσταντινούπολη, εκφράζει την ορθόδοξη διατύπωση του τριαδικού δόγματος περί του Θεού.

ΟΙ ΕΝΝΟΙΕΣ "ΑΪΔΙΟΣ" ΚΑΙ "ΟΙΚΟΝΟΜΙΚΗ" ΤΡΙΑΔΑ ΣΤΗΝ ΟΡΘΟΔΟΞΗ ΘΕΟΛΟΓΙΑ

Στην Ορθόδοξη Θεολογία, δύο βασικές έννοιες που αναφέρονται στην Αγία Τριάδα είναι η "Αΐδιος" και η "Οικονομική" Τριάδα.

Ο όρος "Αΐδιος" αναφέρεται στη Θεότητα και στις σχέσεις που έχουν μεταξύ τους τα Θεία Πρόσωπα, Πατήρ, Υιός και Άγιο Πνεύμα.

Ο όρος "Οικονομική Τριάδα" αναφέρεται στις ενέργειες που κάνει ο Τριαδικός Θεός στα πλαίσια της Θείας Οικονομίας για τη Σωτηρία μας. Στα πλαίσια αυτά, επειδή έτσι παρουσιάζεται στις θεοφάνειες της Καινής και της Παλαιάς Διαθήκης, γίνεται δεκτό ότι κάθε πρόσωπο επιτελεί ένα ιδιαίτερο έργο.

Σύμφωνα με τους Πατέρες της Εκκλησίας τα τρία Πρόσωπα έχουν

μία βούληση και μία ενέργεια. Ο Πατέρας (στην "οικονομική Τριάδα") μπορεί να φαίνεται ότι μονομερώς "στέλνει" τον Υιό για να πραγματοποιήσει ένα έργο. Όμως, ο Υιός δεν εκτελεί εντολές τη στιγμή εκείνη σαν υποδεέστερος, αλλά θα λέγαμε, "στέλνεται αυτεξούσια". Τη στιγμή δηλ. που ο Πατέρας έχει τη βούληση να "στέλλει" τον Υιό, αυτή η βούληση δεν είναι μόνο δική Του, αλλά είναι άχρονα και αΐδια, ενιαία βούληση και των τριών προσώπων. Έτσι, η αΐδια ισότητα παραμένει και στα πλαίσια της Θείας Οικονομίας.

"Αΐδιος" Τριάδα

Ο Υιός Λόγος στη θεολογική Τριάδα, δηλαδή στην Αΐδια Τριάδα, ως δεύτερο πρόσωπο ή υπόσταση της θεότητας, όντας ισότιμος με τα δύο άλλα πρόσωπα, έχει το ίδιο αξίωμα και την ίδια δόξα πού έχουν ο Πατήρ και το Άγιο Πνεύμα.

Βεβαίως, Ο τριαδικός Θεός είναι μονάδα, γιατί ένα είναι το αίτιο, μία η ουσία και μία η ενέργεια και είναι τριαδικός κατά τις υποστάσεις, γιατί υπάρχει η ετερότητα των υποστάσεων. Ο Πατέρας είναι αγέννητος, ο Υιός γεννητός και το Πνεύμα εκπορευτό. Στην Ορθόδοξη Θεολογία, όταν αναφέρεται ο Πατέρας ως "αίτιο", αυτό σημαίνει ότι είναι το "μοναδικό αίτιο της προέλευσης και της ύπαρξης των υποστάσεων του Υιού και του Αγίου Πνεύματος.

Κατά συνέπεια, μόνο ο Πατέρας είναι άναρχος έχοντας απολύτως στον εαυτό του την αρχή της υπάρξεως του, ενώ τα άλλα θεία πρόσωπα προέρχονται αΐδιως απ' αυτόν και λαμβάνουν το "είναι" τους και την υπόστασή τους".

Παρά το γεγονός όμως, ότι το αίτιο της προέλευσης και της ύπαρξης των υποστάσεων του Υιού και του Αγίου Πνεύματος είναι ο Πατέρας, πουθενά μέσα σε αυτές τις σχέσεις της "αΐδιας" Τριάδας δεν αποδεχόμαστε διαφορά (π.χ. ανώτερος-κατώτερος, πριν-μετά, πρώτος-δεύτερος κ.λπ.) αλλά δεχόμαστε μόνο διάκριση μεταξύ προσώπων. Κι αν ο Υιός έχει γεννηθεί από τον Πατέρα, και στον Πατέρα οφείλει την Υπόστασή του και την Υιότητά Του, ταυτόχρονα όμως, είναι άχρονος, αΐδιος, αιώνιος, διότι ο Πατέρας είναι άτρεπτος, και άρα, για να έχει Υιό, θα πρέπει να είναι αΐδια, αιώνια Πατέρας.

"Οικονομική" Τριάδα

Ενώ λοιπόν ο όρος αΐδιος Τριάδα αναφέρεται στις εσωτερικές σχέσεις των προσώπων της Τριαδικής Θεότητας, ο όρος οικονομική Τριάδα, έχει σχέση με τη Θεία Οικονομία, δηλαδή με την Σωτηρία του ανθρώπου. Η αΐδιος Αγία Τριάδα λέγεται οικονομική όταν φανερώνεται στον κόσμο με τις ενέργειές της. Τότε μιλάμε για την οικονομική φανέρωση της Τριάδας. Ο άνθρωπος μόνο τις ενέργειες της αϊδίου Τριάδας αντιλαμβάνεται και όχι την ουσία ή φύση της, η οποία είναι εντελώς έξω από τις δυνατότητές του ανθρώπου να την αντιληφθεί και να την κατανοήσει.

Στην οικονομική Τριάδα οι ενέργειες του τριαδικού Θεού, διαμέσου της κοινής βούλησης των προσώπων, είναι κοινές, ενώ υπάρχει η ιδιαιτερότητα των έργων του κάθε προσώπου. Ο Πατέρας είναι πάντοτε, και στην πραγμάτωση της δημιουργικής και απολυτρωτικής ενέργειας, η αρχική αιτία, ο Υιός πραγματώνει το έργο της φανέρωσης, της άσαρκης και της ένσαρκης παρουσίας του στη φύση και την ιστορία για την σωτηρία του ανθρώπου, και το Άγιο Πνεύμα διενεργεί την τελείωση του δημιουργικού και απολυτρωτικού έργου.

Ο Υιός και Λόγος του Θεού, στα πλαίσια της οικονομικής Τριάδας, αποστέλλεται από τον Πατέρα στον κόσμο για να σώσει τον άνθρωπο. Η χρήση εκφράσεων όπως ο Πατέρας αποστέλλει τον Υιό ή ότι ο Υιός είναι αποτέλεσμα της βούλησης του Πατέρα, δεν σημαίνουν αποδοχή κατωτερότητας του Υιού.

Το κάθε πρόσωπο στην Αγία Τριάδα επιτελεί ένα ιδιαίτερο έργο. Αυτό το έργο όμως δεν είναι αποτέλεσμα καταναγκασμού ή υποταγής, διότι η ενότητα και μοναδικότητα του Θεού προσδιορίζεται και από την ενιαία ενέργεια των Προσώπων. Η Θεία ενέργεια είναι ενοποιημένη και αδιαίρετη.

Αυτή η "ενιαία τριαδική ενέργεια", συχνά αναφέρεται με το σχήμα: "εκ Πατρός, δι' Υιού, εν αγίω Πνεύματι". Το σχήμα αυτό δεν είναι τυχαίο και δεν μεταβάλλεται κατά βούληση από τα τρία Πρόσωπα. Είναι σχήμα απαράβατο, με το οποίο ενεργεί πάντα η Αγία

Τριάδα. Κανένα Πρόσωπο δεν παρακάμπτει το άλλο. Αν ο Πατήρ δημιουργεί "διά του Υιού" αυτό δεν σημαίνει ότι η δημιουργική δύναμη του Πατρός είναι ατελής, ή ότι ο Υιός δεν έχει δύναμη για να ενεργήσει. Αντίθετα, αυτό δείχνει τη μοναδικότητα της θελήσεως τους. Κάθε Θεία ενέργεια είναι ενιαία και προέρχεται από ολόκληρη την Τριάδα.

Η ΑΓΙΑ ΤΡΙΑΔΑ ΣΤΗΝ ΑΓΙΑ ΓΡΑΦΗ

Οι λέξεις "Αγία Τριάδα" δεν υπάρχουν στην Αγία Γραφή, εν τούτοις υπάρχουν πολλοί στίχοι που επιβεβαιώνουν την τρισυπόστατη φύση του Θεού:

Δευτερονόμιον 6,4 "Ακουε, Ἰσραήλ· Κύριος ὁ Θεὸς ἡμῶν Κύριος εἷς ἐστι·"

Εδώ ο Θεός είναι ένας κάτι που και ο Ιησούς Χριστός επιβεβαίωσε:

Κατά Μάρκον Ευαγγέλιον 12,29 "ὁ δὲ Ἰησοῦς ἀπεκρίθη αὐτῷ ὅτι πρώτη πάντων ἐντολή· ἄκουε, Ἰσραήλ, Κύριος ὁ Θεὸς ἡμῶν Κύριος εἷς ἐστι·"

Η Αγία Γραφή επίσης επιβεβαιώνει ότι:

Ο Πατέρας είναι Θεός: Προς Κορινθίους Α' 8,6 "ἀλλ' ἡμῖν εἷς Θεὸς ὁ πατήρ, ἐξ οὗ τὰ πάντα καὶ ἡμεῖς εἰς αὐτόν, καὶ εἷς Κύριος Ἰησοῦς Χριστός, δι' οὗ τὰ πάντα καὶ ἡμεῖς δι' αὐτοῦ."

Ο Υιός του Ιησούς είναι Θεός: Κατά Ιωάννην Ευαγγέλιον 1,1 "Ἐν ἀρχῇ ἦν ὁ Λόγος, καὶ ὁ Λόγος ἦν πρὸς τὸν Θεόν, καὶ Θεὸς ἦν ὁ Λόγος.", Κατά Ιωάννην Ευαγγέλιον 5,18 "διὰ τοῦτο οὖν μᾶλλον ἐζήτουν αὐτὸν οἱ Ἰουδαῖοι ἀποκτεῖναι, ὅτι οὐ μόνον ἔλυε τὸ σάββατον, ἀλλὰ καὶ πατέρα ἴδιον ἔλεγε τὸν Θεόν, ἴσον ἑαυτὸν ποιῶν τῷ Θεῷ."

Το Άγιο Πνεύμα είναι Θεός: Πράξεις 5,3-4 "εἶπε δὲ Πέτρος· Ἀνανία, διατί ἐπλήρωσεν ὁ σατανᾶς τὴν καρδίαν σου, ψεύσασθαί σε τὸ Πνεῦμα τὸ Ἅγιον καὶ νοσφίσασθαι ἀπὸ τῆς τιμῆς τοῦ χωρίου; οὐχὶ μένον σοι ἔμενε καὶ πραθὲν ἐν τῇ σῆ ἐξουσίᾳ ὑπῆρχε; τί ὅτι ἔθου ἐν τῇ καρδίᾳ σου τὸ πρᾶγμα τοῦτο; οὐκ ἐψεύσω ἄνθρωποις, ἀλλὰ τῷ Θεῷ."

Οι ανωτέρω στίχοι αναφέρουν ότι υπάρχει μόνο ένας Θεός, άρα

κατά τα δόγματα που πιστεύουν στην τρισυπόστατη μορφή του Θεού, ο Θεός είναι ένας σε τρεις θεϊκές υποστάσεις:

Κατά Ματθαίον Ευαγγέλιον 3,16 "καὶ βαπτισθεὶς ὁ Ἰησοῦς ἀνέβη εὐθύς ἀπὸ τοῦ ὕδατος· καὶ ἰδοὺ ἀνέωχθησαν αὐτῷ οἱ οὐρανοί, καὶ εἶδε τὸ Πνεῦμα τοῦ Θεοῦ καταβαῖνον ὡσεὶ περιστερὰν καὶ ἐρχόμενον ἐπ' αὐτόν·"

Κατά Ματθαίον Ευαγγέλιον 3,17 "καὶ ἰδοὺ φωνὴ ἐκ τῶν οὐρανῶν λέγουσα· οὗτός ἐστιν ὁ υἱός μου ὁ ἀγαπητός, ἐν ᾧ εὐδόκησα"

Προς Κορινθίους Β' 13,14 "Ἡ χάρις τοῦ Κυρίου Ἰησοῦ Χριστοῦ καὶ ἡ ἀγάπη τοῦ Θεοῦ καὶ ἡ κοινωνία τοῦ Ἁγίου Πνεύματος μετὰ πάντων ὑμῶν· ἀμήν·"

Επιστολὴ Πέτρου Α' 1,2 "κατὰ πρόγνωσιν Θεοῦ πατρός, ἐν ἁγιασμῷ Πνεύματος, εἰς ὑπακοὴν καὶ ραντισμὸν αἵματος Ἰησοῦ Χριστοῦ· χάρις ὑμῖν καὶ εἰρήνη πληθυνθεῖη·"

Κατά Ματθαίον Ευαγγέλιον 28,19 "πορευθέντες μαθητεύσατε πάντα τὰ ἔθνη, βαπτίζοντες αὐτοὺς εἰς τὸ ὄνομα τοῦ Πατρὸς καὶ τοῦ Υἱοῦ καὶ τοῦ Ἁγίου Πνεύματος"

Επιστολὴ Ἰωάννου Α' 5,7 "ὅτι τρεῖς εἰσιν οἱ μαρτυροῦντες ἐν τῷ οὐρανῷ, ὁ Πατὴρ, ὁ Λόγος καὶ τὸ Ἅγιον Πνεῦμα, καὶ οὗτοι οἱ τρεῖς ἓν εἰσι· καὶ τρεῖς εἰσιν οἱ μαρτυροῦντες ἐν τῇ γῆ·"

Κατά Ἰωάννην Ευαγγέλιον 10,30 "ἐγὼ καὶ ὁ πατὴρ ἓν ἐσμεν·"

Ακόμη ἡ Αγία Γραφή επιβεβαιώνει ὅτι:

α. Υπάρχει ἓνας Θεός: Δευτερονόμιο 6,4. Α' Κορινθίους 8,4., Γαλάτας 3,20. Α' Τιμόθεον 2,5.

β. Ἡ Αγία Τριάδα προϋποθέτει τρία Πρόσωπα, Γένεσις 1,1. 1,26. 3,22. 11,7. Ησαΐας 6,8. 48,16. 61,1. Ματθαίον 3,16-17. 28,19. Β' Κορινθίους 13,14.

γ. Τα μέλη τῆς Τριάδας αναγνωρίζουν ὁ ἓνας τὸν ἄλλον ὡς ἓνα σε διαφορετικούς παραγράφους. Στὴν Παλαιὰ Διαθήκη, ὁ «ΚΥΡΙΟΣ» αναγνωρίζεται ἀπὸ τὸν «Κύριο» (Γένεσις 19,24. Ὡσηέ 1,4). Ὁ «ΚΥΡΙΟΣ» ἔχει τὸν «Υἱό» (Ψαλμός 2,7. 12. Παροιμίαι 30,2-4). Τὸ Πνεῦμα αναγνωρίζεται ἀπὸ τὸν «ΚΥΡΙΟ» (Ἀριθμοί 27,18) καὶ ἀπὸ τὸν «Θεό» (Ψαλμός 51,10-12). Ὁ Θεός Υἱός αναγνωρίζεται ἀπὸ τὸν Θεό Πατέρα (Ψαλμός 45,6-7. Προς Εβραίους 1,8-9). Στὴν Καινὴ Διαθήκη, στὸ κατὰ

Ιωάννην 14,16-17 ο Ιησούς μιλά στον Πατέρα περί της αποστολής του Παρακλήτου, δηλαδή του Αγίου Πνεύματος. Αυτό δείχνει ότι ο Ιησούς δεν θεωρούσε τον εαυτό Του Πατέρα ή Άγιο Πνεύμα. Λάβετε υπ' όψιν όλα τα άλλα χωρία των Ευαγγελίων όπου ο Ιησούς μιλά με τον Πατέρα.

δ. Κάθε πρόσωπο της Τριάδας είναι Θεός, Ο Πατέρας είναι Θεός, Ιωάννην 6,27. Προς Ρωμαίους 1,7. Α' Πέτρου 1,2. Ο Υιός είναι Θεός, Ιωάννην 1,1. 14, Προς Ρωμαίους 9,5. Προς Κολοσσαείς 2,9. Προς Εβραίους 1,8. Α' Ιωάννου 5,20. Το Άγιο Πνεύμα είναι Θεός, Πράξεις 5,3-4. Α' Κορινθίους 3,16. Εκείνος που ενοικεί είναι το Άγιο Πνεύμα Προς Ρωμαίους 8,9. Ιωάννην 14,16-17. Πράξεις 2,1-4.

ε. Η υπακοή μέσα στην Αγία Τριάδα, Η Αγία Γραφή δείχνει ότι το Άγιο Πνεύμα είναι υπάκουο στον Πατέρα και τον Υιό, ενώ ο Υιός είναι υπάκουος στον Πατέρα. Αυτή είναι μια εσωτερική σχέση, η οποία δεν αρνείται τη θεότητα οποιουδήποτε προσώπου της Τριάδας. Αυτό είναι απλά πεδίο στο οποίο ο νους μας δεν μπορεί να καταλάβει κάθε τι που αφορά τον απεριόριστο Θεό. Σχετικά με τον Υιό, Λουκάν 22,42. Ιωάννην 5,36. Ιωάννην 20,21. Α' Ιωάννου 4,14. Σχετικά με το Άγιο Πνεύμα, Ιωάννην 14,16. 14,26. 15,26. 16,7 και ιδιαίτερα το Ιωάννην 16,13-14.

στ. Οι ρόλοι το κάθε μέλος της Τριάδας, Ο Πατέρας είναι εν τέλει πηγή η αιτία, 1ον του σύμπαντος (Α' Κορινθίου 8,6. Αποκάλυψη 4,11), 2ον της θεϊκής αποκαλύψεως (Αποκάλυψη 1,1), 3ον της σωτηρίας (Ιωάννην 3,16-17) και 4ον των έργων του Ιησού ως ανθρώπου (Ιωάννην 5,17. 14,10). Ο Πατέρας είναι αυτός από τον οποίο αρχίζουν τα πάντα.

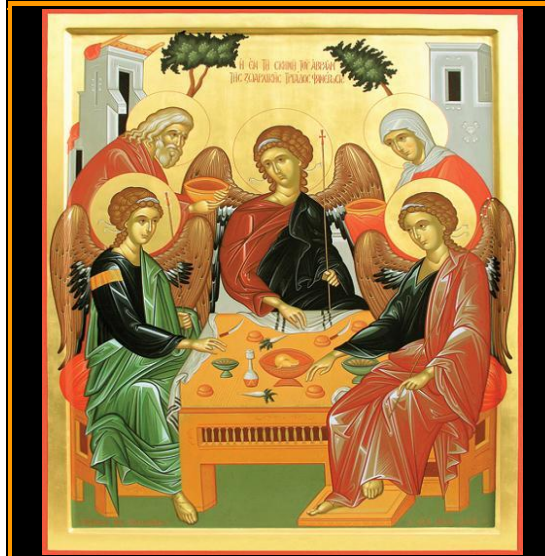
Ο Πατέρας πραγματοποιεί διά του Υιού 1ον την δημιουργία και την διατήρηση του σύμπαντος (Α' Κορινθίους 8,6. Ιωάννην 1,3. Προς Κολοσσαείς 1,16-17). 2ον την θεϊκή αποκάλυψη (Ιωάννην 1,1. Ματθαίον 11,27. Ιωάννην 16,12-15. Αποκάλυψη 1,1), και 3ον την σωτηρία (Β' Κορινθίους 5,19. Ματθαίον 1,21. Ιωάννην 4,42).

Το Άγιο Πνεύμα είναι εκείνο δια του οποίου ο Πατέρας πραγματοποιεί τα ακόλουθα έργα, 1ον την δημιουργία και διατήρηση του σύμπαντος (Γένεσις 1,2. Ψαλμός 104,30). 2ον την θεϊκή αποκάλυψη (Ιωάννην 16,12-15. Εφεσίους 3,5. Β' Πέτρου 1,21), 3ον την

σωτηρία (Ιωάννην 3,6. προς Τίτον 3,5. Α' Πέτρου 1,2) και 4ον τα έργα του Ιησού (Ησαΐας 61,1. Πράξεις 10,38). Συνεπώς ο Πατέρας πραγματοποιεί όλα αυτά με την δύναμη του Αγίου Πνεύματος.

Η ΑΓΙΑ ΤΡΙΑΔΑ ΣΤΗΝ ΤΕΧΝΗ

**Η Αγία Τριάδα
στη φιλοξενία του Αβραάμ**

Στην Ορθόδοξη Εκκλησία τα ομοιώματα του Πατρός και του Αγίου Πνεύματος, είναι απαγορευμένες απεικονίσεις, επειδή η Αγία Γραφή απαγορεύει σε πολλά εδάφια τις εικόνες της άορατης Θεότητας.

Η περισσότερά ως σύμβολο του Αγίου Πνεύματος χρησιμοποιείται από παλιά ως σύμβολο στην εκκλησιαστική διακοσμητική, όχι όμως στην εικονογραφία, όπου οι μορφές δε χρησιμοποιούνται ως σύμβολα αλλά ως ομοιώσεις. Η απεικόνιση του Αγίου Πνεύματος ως περιστεριού επιτρέπεται μόνο στην εικόνα των Θεοφανείων, όπου το Άγιο Πνεύμα εμφανίστηκε "εν είδει περιστεράς" ή "ωσει περιστέρα". Επιτρέπεται επίσης η απεικόνιση της καθόδου του Αγίου Πνεύματος κατά την Πεντηκοστή, όταν "διεμεριζόμενοι γλώσσαι ωσει πυρός" ήρθαν και στάθηκαν πάνω στα κεφάλια των Αποστόλων, (Πράξεις 2,3).

Σύμφωνα με την Ορθόδοξη Εκκλησία η ενσάρκωση του Λόγου δίνει τη δυνατότητα απεικόνισης μόνο του Υιού, και μόνο κατά την ανθρώπινη φύση του.

Η αναφορά του Πηδαλίου στο επιτρεπτό της απεικόνισης του Πατρός με την ίδια μορφή του ασπρομάλλη Παλαιού των Ημερών, την οποία φέρει κατά την Ορθόδοξη πίστη ο Υιός, εξηγείται από το Χριστιανικό δόγμα ότι ο Υιός είναι "εικών του Θεού του αοράτου" και "χαρακτήρ της υποστάσεως" του Πατρός, συνεπώς ως εικόνα Εκείνου, φυσικό είναι να απεικονίζεται και ο Πατήρ ως Παλαιός των Ημερών, όπως η εικόνα Του ο Υιός. Κατά τον λόγο του Κυρίου: "Όστις είδε εμέ είδε τον Πατέρα".

Η μόνη επιτρεπτή εικονογράφηση της Αγίας Τριάδας είναι η συμβολική επίσκεψη των τριών Αγγέλων που φιλοξένησε ο Αβραάμ.

Η ΤΡΙΑΔΙΚΗ ΘΕΟΦΑΝΕΙΑ ΣΤΗ ΘΕΙΑ ΛΕΙΤΟΥΡΓΙΑ

Η Ορθόδοξη λατρεία έχει θεολογικό χαρακτήρα. Στην υμνογραφία της Εκκλησίας μας κυριαρχούν από το ένα άκρο ως το άλλο το Τριαδικό και το Χριστολογικό δόγμα. Ιδιαίτερα στη Θεία Λειτουργία, που είναι το κέντρο και η αποκορύφωση της λατρείας, αφού σ' αυτήν τελείται η Θεία Ευχαριστία, η Τριαδική Θεοφάνεια, είναι έκδηλη.

Η Θεία Λειτουργία αναφέρεται στον Τριαδικό Θεό, στον Πατέρα, τον Υιό και το Άγιο Πνεύμα. Όλες οι ευχές της Λειτουργίας καταλήγουν στη δοξολόγηση του Τριαδικού Θεού: «"Ότι πρέπει σοι πάσα δόξα, τιμή και προσκύνησις, τω Πατρί και τω Υιώ και τω Αγίω Πνεύματι..."».

Ο χορός εξάλλου ψάλλει ύμνους στην Αγία Τριάδα. Μετά την εκφώνηση «Ότι Άγιος ει ο Θεός ημών...» ο λαός εκδηλώνοντας την πεποίθησή του, ότι πράγματι ο Θεός είναι ο απόλυτα άγιος, απαντά με τον τρισάγιο ύμνο: «"Άγιος ο Θεός, άγιος ισχυρός, άγιος αθάνατος, έλέησον ημάς"».

Μετά την ευχή της προσκομιδής, στο παράγγελμα του διακόνου «Αγαπήσωμεν αλλήλους, ίνα εν ομονοία όμολογήσωμεν», ο λαός απαντά: «Πατέρα, Υιόν και "Άγιον Πνεύμα, Τριάδα ομοούσιον και

αχώριστον». Και ο επινίκιος ύμνος «"Άγιος, άγιος, άγιος Κύριος Σαβαώθ, πλήρης πάσα η γη της δόξης αυτού», που άκουσε ο Ησαΐας να ψάλλεται από τους αγγέλους υποδηλώνει την τριαδικότητα του Θεού.

Η Αναφορά κυρίως, που αρχίζει με την κλήση σε προσοχή, «**Στώμεν καλώς...**» και τελειώνει με την απόλυση των πιστών, απευθύνεται προς την Αγία Τριάδα. Στον καθαγιασμό των τιμών δώρων συμμετέχουν και τα τρία πρόσωπα της Θεότητας.

Η κεντρική θέση του Τριαδικού δόγματος στην Ορθόδοξη πίστη και λατρευτική ζωή οφείλεται στο γεγονός ότι με την Αγία Τριάδα πραγματοποιείται η πνευματική αναγέννηση του ανθρώπου, η ανακαίνιση της θείας εικόνας που υπάρχει μέσα του και η σωτηρία του.

Η ΦΑΝΕΡΩΣΗ ΤΟΥ ΤΡΙΑΔΙΚΟΥ ΘΕΟΥ ΣΤΗ ΔΗΜΙΟΥΡΓΙΑ ΚΑΙ ΤΗΝ ΕΚΚΛΗΣΙΑ.

Η Παλαιά Διαθήκη περιέχει μόνο υπαινιγμούς και απεικονίσεις της τριαδικότητας του Θεού. Στη Γένεση παρουσιάζεται ο Θεός να συλλογίζεται σε πληθυντικό αριθμό κατά την πλάση του ανθρώπου "Ας πλάσουμε άνθρωπο κατά την εικόνα και την ομοίωση μας". (Γεν. 1,26), μετά την πτώση των πρωτοπλάστων "Ίδού, ο Αδάμ έγινε ως ένας από μας..." (Γεν. 3,22) και κατά τη διασπορά των ανθρώπων "Εμπρός, ας κατέλθουμε και ας δημιουργήσουμε σύγχυση στη γλώσσα τους..." (Γεν. 11,7).

Χαρακτηριστική είναι η φανέρωση απεικόνιση της Αγίας Τριάδας στη φιλοξενία του Αβραάμ που περιγράφεται στο 18ο κεφάλαιο της Γενέσεως. Ο Θεός φανερώθηκε στον Αβραάμ ενώ καθόταν στην είσοδο της σκηνής του κοντά στη δρυ Μαμβρή με τη μορφή τριών αγγέλων.

Με σαφήνεια και ακρίβεια αποκαλύπτεται ο Τριαδικός Θεός στην Καινή Διαθήκη. Όταν ο Κύριος βαπτιζόταν στον Ιορδάνη ποταμό από το βαπτιστή Ιωάννη φανερώθηκαν και τα τρία πρόσωπα της Αγίας

Τριάδας ως εξής: Ο Πατέρας βεβαίωσε τη θεότητα του Χριστού ονομάζοντας τον Υιό του αγαπητό, ο Υιός βαπτιζόταν και το Άγιο Πνεύμα κατέβαινε ως περιστέρι, επιβεβαιώνοντας έτσι τη μαρτυρία του Θεού Πατέρα (Ματθ. 3,13-17). Και κατά τη Μεταμόρφωση του Χριστού στο όρος Θαβώρ αποκαλύφθηκαν και τα τρία πρόσωπα της Θεότητας (Ματθ. 17,1-3).

Εκτός όμως από τα θαυμαστά αυτά γεγονότα υπάρχουν και πολλές μαρτυρίες του Ιησού που αναφέρονται στην τριαδικότητα του Θεού. Έτσι μετά την ανάσταση του ο Χριστός έδωσε εντολή στους μαθητές του να πορευθούν προς όλα τα έθνη της γης, να διδάξουν το Ευαγγέλιο και να βαπτίσουν εκείνους που θα πιστέψουν **«είς το όνομα του Πατρός και του Υιού και του Αγίου Πνεύματος»** (Ματθ. 28,19). Πάρα πολλά χωρία της Καινής Διαθήκης ομιλούν καθαρά για τα τρία πρόσωπα της Θεότητας. Ο Απόστολος Παύλος τελειώνει τη Β' προς Κορινθίους επιστολή του με την ευχή: **«Η χάρη του Κυρίου Ιησού Χριστού και η αγάπη του Θεού και η κοινωνία του Αγίου Πνεύματος είτε να είναι με όλους σας»** (Β' Κορ. 13,13).

ΠΗΓΕΣ

- α. «Ιστορία της Ορθόδοξης Θεολογίας και Πνευματικότητας» Γεώργιου Δ. Μαρτζέλου, Θεσσαλονίκη 1988.
- β. «Δυτική θεολογία και πνευματικότητα» Δημητρίου Τσελεγγίδη, Θεσσαλονίκη 1988.
- γ. Ορθόδοξη Ομάδα Δογματικής Έρευνας
- δ. Αντιαιρετικόν Εγκόλπιον
- ε. Αντιαιρετικός
- στ. Ορθόδοξο Βίκι: Εγκυκλοπαίδεια στο διαδίκτυο.